

## Beoordelingsmodel

---

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

### Door de tijd heen

---

**1 maximumscore 2**

De juiste volgorde is:

3, 2, 6, 1, 5, 4

*Opmerking*

*Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.*

### Vroegmoderne tijd

---

**2 maximumscore 3**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Zij wisten zich in hun weigering gesteund door het verzoek (door Nederlandse edelen) tot matiging van de kettervervolging / door de aanbidding van het Smeekschrift (in april 1566) 1
- Het politieke doel dat zij hiermee hadden was het ongedaan maken van de aantasting van hun privileges / het verkrijgen van meer zelfstandigheid tegenover het centrale gezag / het bewaken van de gewestelijke autonomie / het handhaven van de openbare orde 1
- Door deze actie nam de calvinistische activiteit in hun gewest toe, wat bijvoorbeeld blijkt uit de Beeldenstorm / de toename van het aantal hagenpreken 1

*Opmerking*

*Alleen als in het antwoord op de laatste deelvraag een juist voorbeeld van calvinistische activiteit wordt genoemd, wordt 1 scorepunt toegekend.*

**3 maximumscore 2**

Kern van een juist antwoord is:

Filips II wilde dat Alva de Opstand in de Nederlanden zou neerslaan, maar door het optreden van Alva verwierven de opstandelingen in alle gewesten sympathie / gingen de gewesten zich verenigen in hun afkeer van Alva, waardoor de opstandelingen juist sterker werden.

Vraag	Antwoord	Scores
<b>4</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• door het bankroet van het Spaanse Rijk de soldaten in het Spaanse leger hun soldij niet (meer op tijd) uitbetaald kregen, waardoor zij (in Brabant) gingen plunderen</li> <li>• om een einde aan te maken aan deze plunderingen gingen de Nederlandse gewesten samenwerken in de Pacificatie van Gent</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p>
<b>5</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De inname van Antwerpen leidde tot de vlucht van kooplieden / ambachtslieden naar de Noordelijke Nederlanden (die in de Republiek bijdroegen aan de bloei van handel en nijverheid)</li> <li>• De inname van Antwerpen leidde tot de afsluiting van de Schelde / van de haven (waardoor de Republiek / Amsterdam minder concurrentie vanuit Antwerpen / de Zuidelijke Nederlanden ondervond)</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p>
<b>6</b>	<p><b>maximumscore 3</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De VOC maakt in de begintijd hoge kosten doordat er (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> <li>– overeenkomsten met lokale vorsten moeten worden gesloten (waarbij geschenken worden gegeven).</li> <li>– handelsposten gebouwd moeten worden.</li> <li>– oorlog gevoerd wordt met vijanden van de Republiek.</li> </ul> </li> <li>• De politiek-militaire reden voor de Staten-Generaal is dat de VOC in Azië (namens de Staten-Generaal) strijdt tegen het Spaanse Rijk / bijdraagt aan de oorlogvoering van de Republiek / bijdraagt aan de verzwakking van het Spaanse Rijk</li> </ul>	<p>2</p> <p>1</p>
<b>7</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat in de zeventiende eeuw de overzeese expansie gericht was op het vestigen van handelsposten / het handelskapitalisme / het vestigen van een wereldhandelssysteem, terwijl in de negentiende eeuw het modern imperialisme gericht was op het in bezit nemen van grotere gebieden / afzetmarkten en grondstoffen voor de industrie / het industriële kapitalisme.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
<b>8</b>	<p><b>maximumscore 3</b></p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Dit schilderij past bij</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• de moedernegotie, doordat er een graankoopman (die handeldrijft met de Oostzee) op wordt afgebeeld</li> <li>• het burgerlijk karakter (van het bestuur) van de Republiek, door de centrale plaats van de burger in het schilderij</li> <li>• de culturele bloei van de Republiek, doordat een burger een schilderij laat maken</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
<b>9</b>	<p><b>maximumscore 3</b></p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De gevangenneming van Belley als slaaf past bij 'de uitbouw van de Europese overheersing, met name in de vorm van plantagekoloniën en de daarmee verbonden de trans-Atlantische slavenhandel' (omdat hij als slaaf uit Afrika naar de plantages op Saint-Domingue wordt gevoerd)</li> </ul> <p>bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zijn strijd voor democratische grondrechten past bij 'de democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondrechten'</li> </ul> <p>bij 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De afschaffing van de slavernij door het Franse parlement past bij 'de opkomst van het abolitionisme'</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
<b>10</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <p>De opvatting dat de beweging van hemellichamen met behulp van wetenschappelijk onderzoek te doorgronden is / dat uit wetenschappelijk onderzoek / bestudering van de natuurwetten de goddelijke rol kan worden achterhaald, past bij de rationele / empirische benadering van de Verlichting.</p>	

## Moderne tijd

---

### 11 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Bij 'de opkomst van het feminisme (als politiek-maatschappelijke stroming)' 1
  - is sprake van continuïteit, omdat de man van mening is dat vrouwen anders betaald / beoordeeld moeten worden dan mannen 1
- of
- is sprake van verandering, omdat Aletta Jacobs met de beschrijving van dit incident laat zien dat er een nieuwe verhouding komt in de positie van mannen en vrouwen / dat vrouwen hetzelfde salaris ontvangen als mannen 1
- Bij 'de opkomst van emancipatiebewegingen' 1
  - is sprake van continuïteit, omdat de man ervan overtuigd is dat gelijke betaling voor mannen en vrouwen door de samenleving wordt afgewezen 1
- of
- is sprake van verandering, omdat Aletta Jacobs zich zelfbewust opstelt / als eerste vrouw een artsenpraktijk is begonnen 1

### 12 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

De nieuwe belangstelling voor 'het feminisme' (als politiek-maatschappelijke stroming) van de negentiende eeuw is een voorbeeld van 'de ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen' in de tweede helft van de twintigste eeuw, omdat vrouwen na de jaren 1960 opkwamen voor hun rechten / zich na de jaren 1960 meer gingen emanciperen.

### 13 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

1, 5, 2, 6, 4, 3

*Opmerking*

*Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.*

Vraag	Antwoord	Scores
14	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is: Met dit beeldje wordt weergegeven dat Bismarck op het aambeeld van de Duitse eenheid, Duitsland tot een sterke natie (wat blijkt uit het zwaard) smeedt.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen met een juiste verwijzing naar de bron worden 2 scorepunten toegekend.</i></p>	
15	<p><b>maximumscore 4</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="276 674 1321 745">• 'De industriële revolutie' met zijn schaalvergroting maakt de productie van beeldjes in (zeer) grote aantallen mogelijk <span style="float: right;">2</span></li> <li data-bbox="276 752 1321 898">• 'De opkomst van de politiek-maatschappelijke stroming nationalisme' (onder de Duitse bevolking) zorgt voor de grote vraag naar de beeldjes omdat Bismarck als stichter van het (Tweede) Duitse Rijk geëerd wordt in heel Duitsland <span style="float: right;">2</span></li> </ul>	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Alleen voor de combinatie van een juist kenmerkend aspect met een juiste toelichting worden 2 scorepunten toegekend.</i></p>	
16	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="276 1173 1321 1285">• Volgens Wilhelm II had Duitsland een grote vloot nodig om de status te krijgen waar het recht op had / om ook koloniën te verwerven / om een echte grootmacht te zijn <span style="float: right;">1</span></li> <li data-bbox="276 1292 1321 1397">• wat voor Groot-Brittannië een bedreiging vormde, omdat voor de handhaving van het Britse Imperium de Britse vloot de sterkste / de grootste ter wereld moest zijn <span style="float: right;">1</span></li> </ul>	
17	<p><b>maximumscore 4</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="276 1516 1321 1673">• Uit de bron blijkt dat er een (communistische) revolutie is geweest / dat er weer een revolutie kan plaatsvinden, wat laat zien dat er weinig steun is voor de democratie / voor de democratische Weimarregering / dat er grote interne tegenstellingen bestaan <span style="float: right;">2</span></li> <li data-bbox="276 1680 1321 1821">• Münsterberg stelt dat het Duitse leger niet op het slagveld verslagen is, waaruit blijkt dat de Weimarregering verantwoordelijk wordt gehouden voor de Duitse nederlaag (en niet de legerleiding) / voor de vernederende bepalingen van Versailles <span style="float: right;">2</span></li> </ul>	

Vraag	Antwoord	Scores
<b>18</b>	<p><b>maximumscore 4</b></p> <p>Een juist antwoord bevat twee verwijzingen naar de bron die telkens op een juiste manier worden verbonden aan een onderdeel van de nazi-ideologie, bijvoorbeeld (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Uit de foto blijkt dat vrijwel iedereen de Hitlergroet brengt / blijkt de centrale plaats van Adolf Hitler (naar wie de groet gericht is), waarmee het leiderschapsprincipe uit de nazi-ideologie kan worden getoond.</li> <li>- Uit de foto blijkt de centrale plaats van het hakenkruis, het symbool van de nazi's.</li> <li>- Uit het grote aantal geüniformeerde parlementsleden op de foto kan het militaristische karakter van de nazi-ideologie worden afgeleid.</li> </ul>	
	<p>per juiste combinatie van een verwijzing naar de foto en een onderdeel van de nazi-ideologie</p>	2
<b>19</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is:  Het antisemitische nazibewind zou niet bereid zijn geweest echt te onderhandelen met de Sovjet-Unie over een verdrag als dat land werd vertegenwoordigd door een Joodse minister van buitenlandse zaken.</p>	
<b>20</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Door het Marshallplan zou de aantrekkingskracht van het communisme afnemen (doordat de levensomstandigheden in Europa verbeterden) / zou West-Europa aan de Verenigde Staten / het Westblok worden gebonden / kapitalistisch / democratisch blijven</li> <li>• De foto kan gebruikt worden om te laten zien dat er grote schade is aangericht in (Europese steden zoals) Neurenberg / hoe zwaar de Duitse bevolking getroffen is (en daardoor vatbaar voor revolutionaire veranderingen)</li> </ul>	1  1
<b>21</b>	<p><b>maximumscore 3</b></p> <p>De juiste combinaties zijn:  a - 5, b - 2, c - 4, d - 3, e - 7, f - 1</p> <p>indien zes combinaties juist</p> <p>indien vijf of vier combinaties juist</p> <p>indien drie of twee combinaties juist</p> <p>indien minder dan twee combinaties juist</p>	3 2 1 0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

**22 maximumscore 2**

Kern van een juist antwoord is:

Mounier maakt duidelijk dat hij tegen de grote invloed van de Verenigde Staten op Frankrijk is / Mounier vergelijkt de dominantie van de Verenigde Staten in West-Europa met de invloed van de Sovjet-Unie in Oost-Europa, waaraan alleen te ontkomen is door een sterk verenigd Europa op te zetten om de blokvorming / de dominantie van de supermachten in de Koude Oorlog te voorkomen.

**23 maximumscore 2**

Kern van een juist antwoord is:

Met dit nieuwe beleid hoopte de Sovjet-Unie de Hongaarse bevolking tevreden te houden, zodat een herhaling van de opstand van 1956 zou worden voorkomen.

**24 maximumscore 4**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Tijdens de Cubacrisis was gebleken dat de wapenwedloop tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie (in korte tijd) leidde tot de dreiging van een atoomoorlog, een risico dat beide landen met dit verdrag wilden terugdringen 2
- De afspraak over kernproeven droeg bij aan het toenemende vertrouwen / het begin van een periode van verbeterde betrekkingen / een periode van meer overleg tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie, waarmee de fase van de detente intrad 2

**25 maximumscore 3**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Met het afbeelden van:

- de angstige blik van Dubček / Dubček als een koorddanser die zijn evenwicht zoekt 1
- de Warschaupact-bondgenoten van Tsjecho-Slowakije als gevaarlijke leeuwen 1
- geeft Opland hier de mening weer dat de Praagse Lente / de hervormingen van Dubček niet kunnen rekenen op instemming van de Warschaupact-bondgenoten / dat Dubček weinig speelruimte heeft voor hervormingen / dat de kans van slagen van de Praagse Lente klein is 1

*Opmerking*

*Alleen als de mening in de prent juist wordt weergegeven, worden scorepunten toegekend voor daarbij passende verwijzingen naar de prent.*

Vraag	Antwoord	Scores
<b>26</b>	<p><b>maximumscore 3</b></p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sting beschrijft het SDI-project (dat het Westen zou moeten beschermen tegen een Russische kernaanval) <span style="float: right;">1</span></li> <li>• Volgens Sting zal dit project niet tot bescherming leiden <span style="float: right;">1</span></li> <li>• Sting wijst erop dat zowel de Russen als de Amerikanen mensen zijn / dat ook de Russen van hun kinderen houden (en daarom geen kernoorlog zullen willen beginnen) / dat er geen winnaar in de Koude Oorlog kan zijn <span style="float: right;">1</span></li> </ul>	
<b>27</b>	<p><b>maximumscore 1</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is dat (door de groeiende welvaart / als een van de sociaal-culturele veranderingen die door de groeiende welvaart veroorzaakt werden) er een jongerencultuur ontstond met eigen (pop)muziek.</p>	



## Bronvermeldingen

---

- bron 1 Vibeke Roeper en Roelof van Gelder, In dienst van de compagnie, Leven bij de VOC in honderd getuigenissen (1602-1799), pag. 154-156
- bron 2 [www.Rijksmuseum.nl](http://www.Rijksmuseum.nl)
- bron 3 J. Demey en R. Dhondt, Ons verleden in documenten, Lier 1974, pag. 439
- bron 4 Aletta Jacobs, Herinneringen, Nijmegen 1978, pag. 69
- bron 5 ontleend aan: Neil MacGregor, Germany: Memories of a Nation, Londen 2014, pag. 5
- bron 6 ontleend aan: <https://www.dhm.de/lemo/zeitzeugen/muensterberg-versailler-vertrag.htm>
- bron 7 <http://3.bp.blogspot.com/...s1600/Ovation+for+Hitler+in+the+Reichstag+after+announcing+the+successful+Anschluss+-+March+1938.jpg>
- bron 8 Hans Georg Lehmann, Deutschland-Chronik 1945 bis 1995, Schriftenreihe Band 332, 1996, pag. 18
- bron 9  
fragment a: Willem Melching en Marcel Stuivenga, Ooggetuigen van de Koude Oorlog in meer dan honderd reportages, Amsterdam 2007, pag. 91  
fragment b: Willem Melching en Marcel Stuivenga, Ooggetuigen van de Koude Oorlog in meer dan honderd reportages, Amsterdam 2007, pag. 109  
fragment c: Willem Melching en Marcel Stuivenga, Ooggetuigen van de Koude Oorlog in meer dan honderd reportages, Amsterdam 2007, pag. 121  
fragment d: Willem Melching en Marcel Stuivenga, Ooggetuigen van de Koude Oorlog in meer dan honderd reportages, Amsterdam 2007, pag. 48  
fragment e: Willem Melching en Marcel Stuivenga, Ooggetuigen van de Koude Oorlog in meer dan honderd reportages, Amsterdam 2007, pag. 181  
fragment f: ontleend aan:  
[https://en.wikipedia.org/wiki/Marshall\\_Plan#Marshall.27s\\_speech](https://en.wikipedia.org/wiki/Marshall_Plan#Marshall.27s_speech)
- bron 10 ontleend aan: <http://publishing.cdlib.org/ucpressebooks/view?docId=ft4w10060w&chunk.id=d0e787&toc.id=&brand=ucpress>
- bron 11 J. Jacobs (ed.), De wereld (1947-2001) volgens Opland, Zwolle 2004, pag. 214
- bron 12 ontleend aan: <http://www.pophistorydig.com/topics/sting-russians-1985>